

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
1 August st. v.
13 August st. n.

Ese in fie-care duminoca.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 31.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

În stupină.

O m u l .

— Din Poveștile Peleşului. —

Un munte, care se numește „Omul”. Este ôre muntele atât de mic s'eu fost' a omul atât de mare, de s'a numit muntele după d'ensul? Ce a fost ôre omul acela? Fost'a el un erou mare, care s'a bătut în bătălie? Fost'a el un pustnic, care trăia în locuri sălbătice? Fost'a el un hoț mare al căruia nume nimeni nu îndrăzniă să-l pronunție? Fost'a el un împ'erat, de care se cutremurau împ'ărățiile?

Omul! l'etă-i istoria.

Fost'a odată un tin'er, care eră însuflețit de dorința de a face fapte bune și frumoșe. Nimic nu i se părea nici pr'e mare, nici pr'e vitejesc, nici pr'e bun, ce nu ar fi putut singur face. El își iubiă t'era ca pe logodnica sa. El da săracilor ori unde putea. El serviă femeilor, săracilor ca și bogăților. El ocrotiă pe cei slabi. Mai t'ote aceste se păreau pr'e puține, cu mult pr'e puține pentru a linișci inima lui cea înfocată. Căci, de câte ori el vedea nevoi și sup'erări, ură și minciună, de atâtea ori el credea, că traiul lui cel pământesc eră netrebuincios, căci ceea ce el doriă eră să dăruiescă ômenilor fericirea.

Muma lui eră o împ'ărătesă bună, pe care toți o cinstiau ca pe o sfântă. Ea avea darul de a vindecă bolnavii, când puneă mânilor pe d'ensii. De apr'ope și de departe curgeau bolnavii la d'ensa ca să-i vindece. De aceea și ea a fost mult prigoniă și vrășmășită, ba cei răi au mers până a o cleveti la împ'erat, încât nu i se mai permise de a vindecă pe cei ce alergau la d'ensa, și în fine fu chiar isgoniă dela curte. Buna împ'ărătesă se retrase însă în munți, și fiind că tot poporul alergă după d'ensa, ea vindecă, și în esil fiind, mi de bolnavi. În cur'end însă, ea se simți de tot obosită, mai mult de durerea ei cea mare, decât de multă muncă și se puse să moră. Bolnavii însă veniau și la sicriul ei pentru a se atinge de d'ensul și a află astfel vindecarea. Nu i se d'eduse voie să ia cu d'ensa pe unicul ei fiu. Însă acesta se furișase pe ascuns și ședea ôre întregi lângă d'ensa, sorbindu-i de pe buze vorbele care curgeau ca mierea. El se uită la mânilor ei cele frumoșe, când dăruiau putere și vindecare.

— Când vindeci mamă, faci tu ôre pe ômeni mai buni? — întrebă el câte odată.

— E mai ușor a fi bun când e cineva săn'etos : raspundea ea, desmerdând capul frumosului băiat.

— Eu însă s'unt săn'etos și tot nu s'unt bun, — d'icea el cu tristeță.

— Nu se face cineva bun de odată! Și ac'osta se înv'etă, băiate!

Astfel vorbiă gura cea dulce, care se închidea acum pentru totd'euă. Băiatul însă se asv'eri la pământ lângă trupul neînsuflețit al mamei lui.

— Ah! nu pot trăi! nu mai pot trăi fără măm'ușora mea! — strigă el plâng'end.

— Mamă, măm'uță! trezește-te! Fă-mi inima săn'et'osă, căci tare me d'ore! o mamă!

Ômenii sta toți în tăcere împ'rejurul trupului neînsuflețit al mamei, împ'rejurul fiului care pl'angea, căci nimeni nu putea să aducă o vorbă de mângăiere. Ce-i ajuta însă lui, că toți pl'angeau cu d'ensul? Ce-i făcea că un popor întreg veniă după sicriu și îngropă în sinul pământului pe binefăcăt'orea lor? El simțiă numai o singură durere care-i rumpea inima și sufletul, și de a cărui gr'oză chiar cerul, n'optea și s'orele înălbise. El remăsese acum singur singurel în lumea cea mare, din care i se luase mama. El dispăr'u dela morm'entul ei.

l'ăsase de s'eamă. Toți îl auđise cum susv'eduse asv'erind la o parte sapa,

cu care el asv'erlise pământ în gr'opă. De odată se făcu nev'edut.

Împ'eratul trimise ômeni în unghiurile cele mai de p'artate ale împ'ărăției; însă feciorul și mostenitorul se făcuse nev'edut, par că-l înghițise pământul. Nime nu șciă de un pusnic, care-și scosese numele, că a murit și care eră ascuns în peșcerile Buceciului. Numai una singură șciă de d'ensul. Ac'osta eră amica lui și ea i trimise pe feciorul seu, când eră să nu mai fie.

Cu cuvintele aceste : „Înv'etă-me să fiu bun!” în-tră băiatul cel orfan la pusnic, se asv'eri la pământ în unghiul cel mai întunecos al peșcerii și pl'anse mai multe ôre, de credea că i se vor sfirși ochii și inima. Moșnégul nu d'icea nimic. Măna-i uscată trecea numai peste fața cea sbâr'cită și peste barbă. El clipiă cu genele sale cele grele, și-și înghițiă lacrimile care-i veniau în ochi.

În sfirșit el d'ise :

— Emanuil, f'etul meu, fii ca d'ensa atunci vei fi bun.

— Însă ea nu avea o inimă atât de ard'et'ore, de sălbatică, de nelinișcită ca a mea.

— Șciî ôre ac'osta atât de bine! cine-ți a d'is că ea nu a fost odată precum ești și tu acum?

— Ca mine! ac'osta nu e cu puțință!

— Din ea ești o putere mare, și în tinerețe puterea e nelinișcită. Tu nu șciî cum ea a suferit!

— Oh! nici odată ca mine!

— Oh băiete, băiete! Pentru antaia-și dată te încercă suferința și tu cređi că nimic nu se p'ote asem'ena cu durerea ta. Tu cugeți în acest moment numai la tine. Ac'osta nu o făcea ea nici odată!

— Dar la cine să me gândesc! Nu mai au pe nime în lame!

— La cine!

Pusnicul i ar'etă valea, și de odată încep'ură a trece imaginile tuturor suferințelor, tuturor durerilor, ascunse de pe pământ : orbi, schiopi, săraci, robi, nevoiași, bolnavi, femei și copii, cari pl'angeau. Ziua și n'optea ei necontentit curgeau și nu se mai sfirșiau. De trei ori a r'esarit s'orele, de trei a apus, de trei ori luna, și ființele cele palide tot treceau. Emanuil se uită neclintit spre vale și nu vorbiă o singură vorbă. Atunci pusnicul puse mâna pe ochii cei osteniți ai tin'erului de se închiseră. Pe urmă-l luă în brațe, îl duse în lăunfrul peșcerii, i dete lapte de b'eat și-l lăsă de dormi, până ce se tređi după două d'ile, voios și întărit.

— Șciî tu acum, pentru cine ai să trăiești? — îl întrebă pusnicul.

— Dar, — d'ise tin'erul ca în somn, — am avut un vis f'orte minunat : mi se părea, că am cutreerat t'otă lumea.

— Acum, du-te, și servește. Nimene nu te va cun'osce. Când vei avea nevoie de mine, atunci culcă-te numai cu gândul la mama ta și îndată voi fi la tine. Însă să te păzești, să nu faci vre-o faptă rea. Într'o clipelă va dispăr'e atunci imaginea mamei tale, și nu vei mai put'e află calea, care vine la mine.

Emanuil dete mi de promisiuni sincere și sfinte, iș luă ziua bună dela pusnic și se cobori în vale, pentru a se pune la un stăpân. El nu merse mult și în-tâlni o femeie b'etrănă, care țară după sine o sarcină de crăci și câteva alte sarcini și eră mai m'ortă de ostentelă. Ea se opriă adese pentru a-și luă suflet. Ea se uită cu ochi răi la tin'erul cel frumos, care se apropiă de d'ensa cu semne amicale și o rugă cu vorbe bune, să-i dea voie să-l ajute, căci va purtă el sarcina ori cât de departe va va. „Dar e grea și calea-i lungă!” — „Atunci trebuie să-ți ajut cu atât mai mult”, — raspunse Emanuil cu dulc'etă, luă t'ote sarcinile pe spi-

nare, ș'o întinse atât de iute înainte, încât bătrâna de abia putea să-i urmeze. Ei au mers astfel până în seră, până ce ajuns-au la un bordeiu mic. Emanuil puse acolo sarcinile la pământ, își luă ziua bună și voia să se ducă. Dar femeia cea bătrână se uită la dânsul cu ochi pătrundători și-i duse :

— Și tu vrei să te duci de aci, fără să-ți iai plata convenită? unde ai să șezi noaptea?

Emanuil arătă cu mâna spre pământ.

— De loc de odihnă e bogăție mare în această lume, — răspunse el surișând.

— Nu, fiule. Astfel nu a fost socotela noastră. Să te odihnești în bordeiul meu și să iai de mâncare și de beut, căci am destul pentru doi.

— Ea-l ospetă cu amicie și-l întrebă de unde vine și unde se duce.

— Viu din singurătate, — duse Emanuil, — și caut o slujbă.

— Și ce simbrie ceri tu?

— Eu? nici una!

Ea-i făcu patul și el dormi liniștit totă noaptea. Când se umedi de ziua, el voi să se ducă pe tăcute, pentru a nu treși pe bătrâna. Dar ea se sculase de mult și pregătise pentru dânsul ce-va lapte și pâne. Emanuil stă plin de rușine înaintea ei. Ea însă vorbi : la binele de unde poți și cum poți, chiar când ar fi numai un pătrar de oră de somn. Și fără simbrie nu vrei să te duci dela mine. Vei găsi în calea ta destulă ingratitudine. Îți dăruiesc dar ție darul — ca tot binele ce-l faci altuia să ți-l faci ție însu-ți, ori-ți vor mulțami ceialalți ori nu, acesta tot una să fie. Ier și răul care-l vei face celorlalți, să fie făcut ca și cum ți l'ai face ție însu-ți, se vor mânia ceialalți în contra ta ori nu. Gândește-te la aceste, fiule!"

Emanuil se gândi la acest dar și-l găsi estraordinar. El nu știa, decât trebuia să se bucure de dânsul, dar el mulțami bătrânei și se luă pe drum înainte.

Mergând astfel el a dat peste un om, care zăcea jos ca mort. Picase de pe o stâncă și trupul i era zdrobit. Avea în sine numai atâta viață, de putea să se vaeze.

— Copilița mea! Bieta mea copilă.

Emanuil îl rădică încet și-l duse acasă. Eră cam departe și se părea că e și mai departe, atât eră sarcina de grea, pe care o purtă. Pe pragul ușei sta feta cea mai frumoasă, ce a vădit el vre-odată. Ea nu eră de tot copilă, dar nici nu eră încă fetă. Ea avea ochi mari, închiși și plini de visuri. Părul ei, negru ca péna corbului, se lipia de capul ei cel fin. Ea rădică brațul cel gingaș și strigă :

— Tată! — și se făcu palidă ca cêra și albă ca varul de pe păreții căsuței, în care locuia.

— Nu e nimic, — duse Emanuil pentru a o liniși. El e numai ceva rănit. Noi îl vom însănătoșă curând.

— Rado, feta mea, — suspină rănitul, — decât voi muri să nu plângi, tu vei fi forte, forte fericită.

După aceste cuvinte bătrânul își perdù cunoștințele. Emanuil a ședut zile întregi la patul lui, nu se depărta de dânsul și-l căută ca și cum i-ar fi fiul cel mai credincios.

Rada cea mică i dá ascultare în toate par că i-ar fi fost frate. Ea speră, că vor puté scâpa pe tatăl ei, căci fără dânsul ea eră părăsită în lume, dicea ea cu lacrimi în ochi. Ei ședeau amândoi ziua și noaptea lângă bolnav. Câte odată capul Radei pică pe perina tatălui ei și atunci ea adormia de ostenelă. Odată când dormia astfel, bolnavul își veni în fire, surinse mâna lui Emanuil și-i duse încet de tot :

— Rada! — Tinêrul dete din cap și strinse și el mâna cea slabă : ier bolnavul închise ochii pentru a

nu-i mai deschide. Emanuil înțelese, că el murise, însă nu se mișcă, pentru a nu strică somnul cel dulce al copilei, care eră să se trezescă pentru a se afundă într'o durere mare. El se puse a gândi ce are să facă cu orfana.

— Déc' ar mai trăi mama! — gândia el. Și cum se gândea astfel, se întinse ostenit la pământ. Într'o clipelă el se află în peșcerea pusnicului, care-l primii cu aceste cuvinte :

— Ad' o aici la mine, voiu creșce-o pentru tine.

— Dar cum șcii toate! — întrebă Emanoil plin de mirare.

— Șciu toate câte te privesc, căci mama ta, care te însoțeșce în toate căile tale, mi spune tot. Dă-mi copila și du-te de slujeșce mai departe.

Emanuil credea, că a fost numai un vis, căci o mișcare a Radei îl treși.

— Tată! — strigă ea plină de grijă, când vădù fața cea linișcită a mortului.

Apărătorul ei cel tinêr o luă de mână și-i duse :

— El te-a lăsat mie și de acum înainte ești sora, ești feta mea. Și eu șciu un loc unde-ți va fi bine. Vrei să-mi urmezi mie?

— Unde vrei! — duse copila plângend, — căci nu mai am nimic și pe nimeni în lume.

Ei îngropară pe tatăl și se puseră pe drum spre peșteră, mergend mână 'n mână. Acolo au ajuns pe amurgite.

Emanuil simți mâna cea mică tremurând într'a sa și răcindu-se.

— Nu te teme, — duse el, — te duc la un om bun, bun de tot, care te va iubi.

Pusnicul se uită la Rada cu o ochire atât de blândă, încât totă frica ei dispărù și peste puține momente ea vorbiă cu el, plină de incredere.

Pusnicul treși din somn pe Emanuil în umeșitul dorilor cu aceste cuvinte :

— Cruță copilei noua dispărțire. I voiu dice ziua bună din parte-ți! Munca te așteptă în vale!

Emanuil asvêrlî o privire în casă spre fetă. Ea dormia și genele ei cele negre umbriau obrazii cei mici. Ea resuflă atât de ușor că nici nu se simția.

— Aș vré să rămân aci! E atât de frumos! — duse tinêrul șoptind.

Însé pusnicul îl împinse încet afară și-i răspunse :

— Fêtul meu! Nu ai făcut încă nimic. Nu meriți încă să stai linișcit!

Emanuil se scobori în vale și se întâlni cu un vechiu servitor al tată-sêu, al împêratului, care însă nu-l mai recunoscù. Acesta eră ocupat, a clădi un bordeiu de nuele și de lut : ier femeia căută de câți-va copii mici.

— Ce faci aci! — duse Emanuil, — care recunoscù îndată pe om, cu toate că fața lui eră schimbată de grigi și de nevoi, de se părea a fi cu deuce ani mai bătrân. El trebuî să se ție să nu strige la el „lie“, și astfel să se trădeze el singur.

— Nu eram înainte atât de sêrac precum me veđi acum. Am slujit mulți ani pe împêratul și am purtat în brațe pe fiu-sêu. Dar acum m'a prigoniit o stea rea, m'au dat afară dela curte și sânt pe drumuri cu femeia și cu copii.

— Dar de ce?

— Pentru că prințisorul cel mic a fugit din curtea împêrătescă și a luat câmpii, cine șcie unde : ier toți acei, cari nu l'au putut găsi, au fost dați afară. Împêratului nici că i-a păsat vre-odată de feciorul sêu, cât timp acesta eră pe lângă dânsul. Acum se prebușeșce cerul că nu-l pôte vedé! Dar curându-l va uită, căci el se însoră ierăși și decât împêrătesa cea nouă i

va da un fecior, atunci nici că se va mai gândi la celalalt. Dar noi, tot sërmani și nenorociți rămânem, cât vom trăi!

— Póte că sînt în stare sê-ți ajut.

— Tu! — și Ilie se uită la dînsul cu dispreț. Cum vrei sê m'ajuti? Cum te chiami? Cine ești?

— Me chiamă Manuil, și voi sê-ți slujesc. Șciú bine de grădinărie?

— Manuil! Emanuil eră numele prințisorului meu. Sê-l bată Dumnezeu, că m'a făcut atât de nenorocit! Și tu, ești numai un tărăie-brâu, un 'mpușcă 'n lună, care nu-mi va aduce decât suferințe și nenorociri!

— Vei vedé! Poți sê me dai afară în ori ce óră vei voi, decă voi fi o slugă rea.

— Vei mîncá pânea copiilor mei și nu-mi vei fi de nici un folos!

— Cércă!

Ilie dete din umere. „În numele Domnului. Fie! Dar sê șcii, tărăie-brâu, că pentru cel mai mic lucru, de care te vei face vinovat, voi fi fără milă“.

Diua nu ajunsese încă la capétul ei, și Emanuil culesese ierburi, făcuse mămăligă, sâpase o bucată de ogor. Eră lucru minunat, sê vedă cineva iutêla lui. El alergă în óraș și-și puse sucmanul zălog pentru a cum-pêră păpușoi și o capră, pe care o aduse plin de bucurie în casa lui Ilie. Ce veselie printre copii și cum desmerdau ei pe Emanuil pentru aceste binfaceri. Însé Ilie se uită la el sborșit și necontentit nemulțămít. El nu spunea tinêrului nici un singur cuvênt blând și rareori i da destul de mîncat.

Numai când Emanuil i aducea aminte de starea lui de mai nainte, numai atunci Ilie se îmblândia și vorbiá de nu se mai sfirșea de masa cea minunată a curții și de tóte fărâmiturile cele bune și mănóse, care picau pentru copiii lui, de ómenii care se inchinau la dînsul ca la un om mare, ca sê-i anuncie mai iute, de împêratul care se uită la tóte cu neîncredere și cu nemulțămire și certă pe ai sêi cumplit la cea mai mică greșêlă. Lui Emanuil i venia sê ridă, când gândia cum îl tratêzã Ilie, cum îl numeșce tărăie-brâu și cerșitor, ocărându-l necontentit.

„Dar prințisorul, urmă Ilie, nici el nu eră mai bun decăt ceialalti, și el făcea tot soiul de nebunii și de lucruri neiertate, și decă îl amenințai că ai sê-l spui, de odată se făcea nevêđut și se ducea la măsă în brațe, căci măsă-l stricã cum stricã mamele pe copii...“ — Aci Ilie se uită cu códa ochiului spre femeia lui — și care a fost isgonită de împêrat fiind că se purtã rêu și trăia tot cu ómeni proști.

La aceste cuvinte Emanuil tresări, par că-l mușcase un șerpe și de odată strigã:

— Minți! Ea a fost o sfântă.

Ilie se uită cu mirare spre tinêr și-l întrebã:

— Ce șcii tu de dînsa Manuil?

— Eu? Eu? Am vêđut'o cum făcea pe bolnavi sânetoși! Am...

— Ei și ce?

— Am vêđut, cum sêracii o iubiau de tare.

— Nici-un bine nu-mi a făcut ea și băiatul ei m'a bătut de me dóre și astăzi; căci eu nu puteam sê-l bat, cum aș fi dorit și de spus nu voiam sê-l spun, ca sê nu-l pedepsêscã rêu, precum eră lucrul rênduit. Acum mi pare rêu, căci el e cauza nenorocirii mele.

Unde Emanuil eră mai iubit, acesta eră la obor. Acolo ducea el legumele, ce cultivã pentru a le vinde și a aduce lui Ilie banii ce stringea după dînsese. Cu-

rênd el făcuse atât de multe de le ducea în panere pe un asin. Într'o di el aduse din têrg o vacă acasă.

Femeile și fetele i da flori, iêr copiii strigau de departe:

— Manuil! Manuil! vino, ietã calul mi s'a rupt în dóuê! Capra e bolnavă! Mama are în și vré ca tu sê i-l vinđi, căci prinđi mai mult pe el! Surióra mea a picat și necontentit strigã se vie Manuil, căci tu ai făcut sânetósã pe Sanda.

Astfel toți aveau nevoie de Manuil și el avea timp prê puțin, ceea ce supêrã fórté mult pe Ilie, care voia sê-l aibã numai pentru dînsul și nu voia sê fie și al altora. Dar Ilie mai avé și un prepus pe Emanuil: îl credea, că eră darnic cãtrã alții cu punga stăpánului, cu tóte că Manuil avea un ogor deosebit, pe care-l munciã pentru sine. Manuil descoperise cãți-va sêraci, și devenise providența lor. Într'o cameră care eră atât de mică, încât de abia avea loc un pat îngust, zăcea o fetă órbă și bolnavă. Ea picase de mai multe ori de își frânse brațele, ba chiar și un picior, și zăcea acum la pat. În pat ea torcea. Sora ei mergea peste di la lucru, iêr sêra când se întorcea, bâtea pe bieta bolnavă, căci n'a tors destul. Vaietele nenorocitei ființi atrăsese pe Emanuil. El certã tare pe sora cea fără inimă și dădu de mîncare la amêndóue fetele, dar nu eși din camera lor pânã ce nu vêđu cu ênșii ochii sei că și órba mîncase. Pe urmã eră o femee nenorocită cu cãți-va copii mici. Bãrbatul ei eră în închisóre. Emanuil bătúde multe ori și tare la ușa ei, dar însêdar. Numai când dișe că va duce vorbã despre dînsa bãrbatului ei, ușa se deschise. Ea de abia putea sê se ție pe picióre. Băiatul ei cel mic șeedea pe paie și într'un colț al camerei plângea o fetă mică, pe când un copilaș cu ochii boldiți și cu fața inflăcărâtă tușia necontentit. Lui Emanuil i se strînse inima la vederea unei miserii atât de mare: însé el nu punea însêdar piciorul pe pragul vre-unei uși. Și acolo el aducea pacea și bucuria, ca un ânger binefăcãtor și în curênd necurățenia și miseria se schimbarã în sãracie munci-tóre și pe urmã într'o óre-care bunăstare. El aducea plante, care lecuiesc, și pe urmã dișnic la muncã, fiind că femeia se rușina sê se arête în lume. Unui om care pãrãsise dupã multți ani închisórea, și nu putea aflã de lucru, încât erã sê morã de fóme cu copiii lui, Emanuil i găsi de lucru și pânea de tóte dițele, căci vorba lui cea dulce linișcea îndoielile tuturor.

(Finea va urmã.)

Carmen Sylva.

De trei diile...

De trei diile și una,
Nu-mi mai tace inima,
Ci tot plânge și se bate,
Ca un jad plin de păcate.

— Inimă, inima mea,
Ce șerpe mi-te-a mușcat?
Ce blăstêm te-a blăstemat,
Pacea lină ți'a prădat?

— Doi ochi negri peste fire,
Un sîn alb, buze subțire,
Graul lin, un ris ușor,
O țicță de bujor,
O copilă fără dor!

St. C.

Classicism, romanticism și naturalism.

— Studiu estetic. —

Sub acest titlu, mi am propus a arăta în trăsuri generale, punctele de mănecare, cărările și țintele, ce scriitorii lumii și-au luat în lucrările lor literare; diferitele faze, prin cari a trecut literatura sub influința timpului, a stărei culturale, a catastrofelor, mai ales însă sub înriurirea deosebiților genii, cari și-au apăsă personalitatea lor în literatură, ademenind generații viitoare.

Arătând idealele și modul de scriere a literaturilor de diferite secte și din deosebite timpuri, voi vorbi în general, cuprindând în observările mele, pe dramaturg, pe comedist, pe poetul liric și pe cel epic, Romancier și Novelist, cu un cuvânt literatura așa numită frumoasă sau beletristică, care întrăgă are aceeași țintă, adică propoveduirea adevărului cu mijlocul frumosului.

Tote au în vedere perfecționarea omenirii și ele numai în mijloce diferesc. Ici călea ca să arăt, cum timpuri anumite au direcțiuni anumite în artă peste tot, voi face mici comparațiuni între spiritul literaturii și între spiritul artelor plastice, a picturii, arhitecturii și sculpturii, observând ceea ce-mi stă în putere și în musică.

Cel dintăiu, cel mai roditor și tot odată cel mai greu obiect al artelor e omul, tocmai fiind că densus e microcosmos; fiind că trupul lui cuprinde tot ce firea are mai frumos și mai ales. El are forma cea mai perfectă, și ochiului i întinde cele mai multe taine de aprofundat. Din cauza asta și din dragostea, ce omul are cătră semenii sei, trupul omenesc a fost totdeauna subiectul preferit a artelor plastice.

Cap-d'operele picturii și a sculpturii grecești și romane, a renaيسانsei, și a artei moderne, sunt cap-d'opere de artă, numai fiind că au infățișat frumos și adevărat trupul omenesc, cu toate tainele plastice și cu toate urmele, ce sufletul apasă în forma trupului.

După ce artel plastice au de scop a decopăia ori estrage din natură perfecțiunea trupului, îndestulându-se a scote la ivela pe statura ori fața lui un singur moment sufletesc; musica și literatura frumoasă iau asupra lor infățișarea sufletului cu toate pornirile lui, cuprindând în cadrul lor totă viața sufletescă a omului.

Musica esprimă în graiul armoniei porniri singur sufletesci. Durerea și veselia, melancolia și sburdălicia, dorul și îndestulirea, pacea și sguđuirile sufletesci amorul și ura și tot atâtea sentimente tănuite în inima omului fac obiectul muzicii. Dacă ea le exprime toate estea frumos și adevărat, atunci și-a ajuns perfecțiunea, nici un alt ambițiu musica n'are și chiar de ar voi se reproducă mișcări din natură, d. e. trăsnet, durdui, vânt ori murmurul părăului, sunet de clopot ori concert de codru, ea le reproduce estea cu mai puțină fidelitate cu mai puțin succes și armonie. Musica e concertul sufletului omenesc, ier concertul naturii e frumos și își are caracterul dela propriile noastre porniri sufletesci.

Literatura frumoasă în sfârșit cu nenumăratele ei mijloce de reproducere cu sunetele graiului omenesc, e în stare a arăta pe om sufletesc și trupeșce, a-l pune în natura în care trăieșce a-l zugrăvi pe el și tot ce-l impresoră.

Ea prin urmare singură are darul de a se ridică peste toate artel, a trată obiectele fie-căreia și a înțrece pe toate în esactitate și lățime. Omul însă e și pentru ea obiectul principal, în infățișarea lui își caută perfecțiunea.

Dacă acum toate artel emulază întru infățișarea omului, dacă cunoșcerea omului e obiectul nesfârșit a

artelor dela începutul lor și până vor esistă, e natural că ele atěrnă, se desvöltă, se schimbă și se perfecțiunează, după măsura și modul în care ele înțeleg pe om. Ele își au marca lor de frumsătă și adevăr dela conceptul ce lumea are despre frumsăta realitatea și scopurile omului. Și fiind că științele sunt chimate a scrută pe om mai adânc, urmăză fireșce că artel totdeuna au atěrnat dela științe, s'au apropiat tot mai tare de ele și cine șcie pôte într'o di vor sfârși cu contopirea lor totală una într'alta.

Astfel cu desvöltarea științelor și artel au primit direcțiunile acestora și se au desvöltat cu ele, și această desvöltare și atěrnare a artelor de științe mi-am propus a o desfașură aci.

Șcim fie-care din esperința proprie că sufletul omenesc cu cât e mai gol, cu atăta e mai absent din sine, și cu cât e mai bogat cu atăta e mai retras în interiorul lui, și mai îndestulit cu traiul în și prin sine. De aici dicală lui Schoppenhauer:

„În isolare își simte miserabilul totă ticăloșia, mărginitul goliciunea, și spiritul mare totă tăriia sa. De aceea omul prost mai ușor rabdă pe alții decât pe sine, și de aici sociabilitatea lui.

„Der Adler fliegt allein, die Raben schaarenweise,
Gesellschaft braucht der Thor und Einsamkeit der Weise“.

Și tocmai fiind că sunt forte rari spiritele care se încerce măcar a se ocupă cu sine și a se cunoșce nemăgulit, de aceea tema „Cunoșceșce pe tine însu-ți“ e atât de grea de deslegat, de și a fost și a rămas tema de căpetenie a omului dela Adam până astăzi și de astăzi până la potopirea lumii prin venirea lui Antichrist.

Dacă e adevărat că omenimea în desvöltarea sa, trece prin deosebite vrăste ca și omul singuratic, că își are copilăria, junia, bărbăția și bătrănețele sale; atunci cu tot dreptul putem să ne folosim de următorea asemănare.

Băiatul, până ce nu e în chiar de face un „Eu“, ori și după ce a venit la cunoșcinta de sine, încat să se potă deosebi de „tu“ și „el“ prima ochire o aruncă afară de sine în lumea largă, cu care e aplicat a face mai curând cunoșcintă decât cu sine.

Și dacă nici cele ce-l încunjoră nu i îndestulesc fantasia lui aprinsă, atunci ese cu închipuirea din cercul celor lumești, — își scorneșce o hrană sufletescă mai frumoasă, mai ideală, și cu atât mai plăcută și atrăgătore, că nici odată nu o pôte dobândi. De aici aspirațiunile tinereșci, cari nici odată n'au să se realizeze.

Astfel omenimea la începutul desvöltării ei, neavând ochi pentru sine, se lasă hrănită sufletesc de obiectele din afară. Din tot aceea ce-l impresoră, și ce-l pune mai mult în nimire pe om, își croieșce, per associationem idearum, ființe fantastice, cu daruri supra-omenesci, din cari apoi își închiagă credințele religioșe. Astfel cea dintăiu lucrare spirituală a omului e eșirea din lume, croirea unor ființe mai pe sus de puterile omenesci, cu daruri mai mari și mai perfecte ca ale omului.

Cea dintăiu lucrare a spiritului e crearea unei religii. Omenii cei mai de jos își au religiunea lor, și gradațiunea de cultură a omului dela sělbătăcie spre civilizațiune se pôte marcă forte bine după religiunea ce și-au făcut în diferite rēstimpuri. La început omul s'a închinat dobitocelor ori puterilor fizice mai pe sus de puterea lui, și pe incetul dumădeșii omului au luat mai multe calități omenesci, după cum omenii au început a vedea și în sine calități de idealisat. Mai târđiu Dđei s'au făcut numai după chipul și asemănarea

omului, cu virtuți, frumsețe, puteri și păcate mai potențiate însă.

La început Dzeii au fost mai mulți, intrupând fiecare o calitate sufletescă ori trupescă. După ce omul a început a desprețui slăbiciunile trupului, cari i cadeau mai mult sub simțiri decât ale sufletului, a început a-și desbrăca ideile de trupul păcătos și a le zidi numai din calități sufletești nemateriale și cu totul scose de sub simțiri. Perfecțiunea acestor ideale seu dumnezei au arătat dela perfecțiunea mai mică ori mai mare, ce omul prin scrutare și cunoșcere de sine, și-a câștigat despre suflet.

Cu cât omul a cules din obiecte din afară și din comparațiunea lor, mai multe idei abstracte, cu atâta a început a le socoti și a le classa pe acestea ca unități predominitoare, ier obiectelor a le lua insualitatea, și a le scobori la simple vase în cari ideile abstracte își arată existența.

Virtutea, frumseța, adevărul, păcatul și slăbiciunile, cu un cuvânt toate ideile abstracte, au început a se despărți de om și de lume, a se idealisa tot mai tare, și a se despărți una de alta mai mult. Omul este o compoziție din diferite calități trupești și sufletești, el nu mai e un întreg de sine stătător. Omul e scos din lume, artiștii nu-l mai iau așa cum este, cu toate calitățile lui bune și rele la un loc, nu-l mai pun înră impregiurările din lume, nu-l mai lasă impresionat de tot ce-l incunșoră, nu-l mai lasă în creșterea și în natura sa individuală. Omul singuratic pentru artiștii naturali nu mai are valoare.

Ei își fac oameni prin abstracțiune. Își fac om bun și frumos, prin aceea că încarcă pe aceeași persoană tot ce a scos bun și frumos din toți indivizii, și-și fac oameni rei prin concentrarea tuturor calităților rele.

(Va urmă.)

Sylvio.

Nu-ți spun . . .

— După VÖRÖSMARTY. —

Nu-ți spun a mea iubire,
La ce mi-ar folosi?
Tu ne-ascultând cuvântu-mi,
Mai tare m'aș măhni!

Nu-ți spun a mea iubire,
Cuvinte nu găsesc,
Cei care-și spun simțirea
Prin vorbe, nu simțesc.

Ce-adâncă e durerea
În pieptul meu, nu-ți spun,
L'asă durerea grôpa
E locul cel mai bun.

M. Pompiliu.

Suvenirii și notițe de călătorie.

(În Transilvania, România și Dobrogea.)

(Urmare.)

N'au loitre și leuce, ci corpul carului este compus întreg din o ladă în care nu încap decât numai un om în un rând. Turcii ședeau toți pe fundul acestei lădi, astfel încât nu mai pute șede nimenea lângă ei. N'avurăm alt-ceva de făcut decât se ședem pe dungile laterali ale lădii, cari pentru a ne fi mai neuitate nu erau cu margini întregi ci aveau niște tăieturi, ca să fie mai frumose. Își pôte inchipui ori cine ce tortură

am suferit călătorind pe acest car și ședând pe acele dungii de scândură. Dar în urmă tot a fost bine căci am sosit în Măcin de timpuriu, erau 8³/₄ césuri.

Am descălecat la o cafenea, care eră mai cerce-taă, și a cărei proprietar eră primar (ture). În timpul cât amicul meu și-a vizitat pacienții, am discutat mai mult cu acest ture carele șciă bine limba românească. Între altele mi-a descoperit cumcă lor le merge mai bine decând se află sub Români decât când erau sub turci. „Trăim cu toții în pace, sântem deplin mulțu-miți, dările nu ne apasă, și cele ce sunt, sânt drepte la unul ca la altul, dreptate ni se face, legea ni se respectéză. Ma ce e mai mult guvernul românesc ne ajută chiar și în de cele religioșe. Cu ocasiunea res-boiului, ambele nôstre geam'i au suferit mult. Guver-nul românesc ne a dat 5 mii franci ca să le putem repară“.

Mai târșiu m'am informat despre aceste, și mi-s'a confirmat tôte.

Măcinul are multe cafenele în care capeți cafea turcescă, rum și alte spiritușe, cibucuri, nîrgilele. M'a suprins mult când le-am aflat mai tôte pline și jucând biliard. Mi s'a spus cumcă fie-care țeran ture, rentor-cându-se séra dela lucru câmpului merge în cafenea pentru a bé o cafea, a fumă un cibuc séu a jucă biliard.

La cină am făcut cunoșcință cu mai mulți funcționari din Măcin între cari amintesc pe dl Tănăsescu comisar de poliție, dl Ironom șef telegrafic-postal, dl Radulescu funcționar telegrafo-poștal ș. a. cu cari mi-am petrecut fôrte bine și dela cari am dus multe suvenirii dulci.

XL.

A dóua și în zori de și mi-am luat remas bun dela amicul dr. Crucean pentru a me rentôrce la Brăila. Însé voiam se recoltez și pe malul drept al Dunării. Mi s'a spus cumcă și dela Podbași pot sé trec Dunărea însé mai târșiu după améși. Astfel am preferit a mai ierborisă pe delurile spre nord dela Măcin, pe malul canalului Măcin până la portul dela Podbași, de unde am trecut la Brăila, dicând Dobrogei un ul tîm adio până la revedere, însé nu șciu când.

Notez la acest loc cumcă timpul în care am făcut eu excursiunea este cel mai nenimerit. Înrégă vegetațiunea cea mai interesantă este pe astă vreme fără flori (trecută). Cel mai potrivit timp de ierborisare la Măcin și cu deosebire pe munții Măcinului este luna lui maiu-juniu, după cum mi-a descoperit și dl Victor de Janka, renumitul florist oriental, carele a făcut mai multe excursiuni în Dobrogea, și pe care Academia română în considerarea meritelor sale botanistice l'a ales în sesiunea sa din astă primăveră împreună cu pe vestitul botanist dr. Kanitz profesor la universitatea din Cluș, de membru corespondent. Fac acesta amintire în privința timpului de ierborisat pentru orientarea ace-lora ce ar voi sé facă explorări botanice în aceste locuri avute în vegetațiuni.

Dar înainte de a povesti despre restul călătoriei mele dela Brăila înapoi până la Turda, iertă me iubite cetitorule se me opresc nițel aci pentru a vorbi ceva mai mult despre un rêu ce bântuie biéta Românie, despre un rêu ce ancă și mai mult ne face se suferim noi cęști de peste Carpați, adeca despre ovreism, jidă-nism séu decă voiți, semitism.

Dvôstre ca și mine iubite cetitóre și iubiti cetitori șciți ce mare plagă este ovreismul pentru poporul nostru, veți fi șciind din informațiuni jurnalistice ce plagă sânt ovrei pentru România și în special pentru ținutul Moldovei. Veți fi șciind și aceea ce influință mare are acest nēm chiar și în cercurile diplomatice, veți fi

știind cât de bine sînt organizați, ce putere și influență mare desvîltă cunoscută „Alliance Israelite Universelle”. Eînsuși popoarele cele mai înaintate în cultură au început deja a cugeta asupra acestei primejdii, asupra acestor oîmeni cari prin instituțiunile lor talmudistice, prin deprinderile lor neîndatinat la alte nîmuri, prin întregă organizațiunea lor, amenință societatea. Mișcările antisemitice din Germania și în timpurile mai prospete chiar din Austro-Ungaria, persecuțiunile ovreilor din Rusia, sînt tot atâtea doveđi cumcă societatea în adevăr se simțește amenințată. Ovreii dispun de cele mai mari puteri moderne, de bani și de presă. Nu se ivește nicăiri o cauză jidovescă, fie aceea că de neînsîmnată sîeu și numai fictivă, ca presa lor se nu pașescă cu o mare cutezare intru apărare. Nu este un interes jidovesc pe care se nu-l apere banul și prin ban se nu-și căștigue cele mai mari protecțiuni.

Înima tuturor din care emanăză tôte aceste influențe, tôte acesta putere, este societatea mai sus citată: „Alliance Israelite Universelle” ce-și are reședința în Paris, în fruntea căreia stă un comitet central compus din 23 membrii din Paris și 19 membrii din afară.

Eu am dorit de mult se cunosc mai de aproape acesta societate, însă nu am putut, nu mi-am putut procura de nicăire datele de lipsă. Întîmplarea însă mi-a descoperit un raport anual de pe anul 1879 ce l'am aflat la un amic în Brăila, carele de și este scurt, dară în multe privințe este foarte instructiv. Cred cumcă și cetitorii acestei reviste vor fi curioși, cum am fost și eu curios de a cunoește cât de pe scurt acesta societate, de aceea cred că le voi face o plăcere, decă cu ajutorul acestui raport me voi ocupa mai de aproape de acesta societate.

XLI.

Broșura din chestiune pîrtă devisa: Israeliti sînt toți respundători unul pentru altul, și are 80 pagine, ier pe învîltoare sînt publicate statutele în 22 de pîrăgrafi.

Letă și cuprinsul acelor statute:

Scopul All. Isr. Univ. este:

1. A influența pretutindenea pentru egalitatea și pentru progresul moral (?) al Jidovilor.
2. Aceluiaș care este asfuit în societate în calitate de Jidov, se i-se de un ajutor eficace.
3. A se da sprijin la ori ce scriere ce este menită de a produce aceste rezultate.

Tacsa de membru este minimă de 6 franci.

Societatea se administreză de un comitet central de cel pucîn 40 membri cu reședința în Paris, apoi de alte comitete cercuale și locale.

Membrii se aleg pe 9 ani.

Comitetele cercuale și locale stau în corespondință cu cel central, înainteză raporturi și primesc însărcinări și împărtășiri asupra fie-cărui obiect care atinge interesele societății, adună subscripțiuni și înainteză tôte tacsele la comitetul central.

Comitetele cercuale și locale pot fi în tôte pîrțile, se recere se fie numai 10 membri pentru a se putea constitui.

Acesta este pe scurt sumarul statutei acelei societăți care se estinde nu numai peste Europa dar și peste Asia, Africa și America, va se đică peste tôte lumea.

Cred că din acestea fie cine va putea înțelege activitatea acestei Alianțe. Scopul este hotărit; mijlocele? Cine nu cunoește mijlocele lor cari sînt: bani, bani, bani și presă?!

Din raportul dela casă se vede cumcă în decursul acelu an s'au incasat numai ca taxă a membrilor suma de . . . fr. 162,060.20

Afară de acesta s'au incasat daruri

pentru diverse scopuri și alte venite încât suma venitelor acestui an face . . . fr. 250.764.60

De la fundațiunea baronului Hirsch de 1 milion pentru cultivarea tinerimei israelite în Turcia . . . fr. 35,541.20

Dela comitetul din Liegnitz suma de fr. 19.978.—

Adeca suma tuturor venitelor pe anul 1879. face . . . **486,343.—**
de franci (lei).

În decursul acestui an au intrat ca membri noi ordinari 2511, din 325 de orașă; membrii pe vieță cu tacsa de minim 100 fr., 115. Tot în decursul acestui an s'au format 49 de comitete nouă cercuale și locale. Singur numai din B.-Pesta au intrat în acest an de membrii noi ordinari 310, ier din Nürnberg 216. Din România au intrat de membrii pe vieță numai 2. Hal-fon Iosif S. cu 1720 fr. și Loebel I. cu 3000 fr. ambii din Bucureși.

Aceste puține date matematice sînt de ajuns pentru a ne putea face o iconă clară despre starea acelei societăți. N'avem dară se ne mirăm mult decă o societate, ce pôte incassă și dispune de o sumă atît de considerabilă de 486 de mii franci în un singur an și decă străbate cu influența sa peste tot locul, pîună și la congresul dela Berlin.

Remânend tot la acest raport mai amintim cumcă amintita Alianță rēdică mari plîngeri asupra României și respective asupra camerelor și a guvernului pentru că nu au realizat art. XLIV al Congresului din Berlin după pofta lor ovreiescă. All. nu a pofit nici mai mult nici mai puțin decăt lăsarea de tot afară a art. VII din constituțiunea României. Însă oîmeni din guvernul și camerele României au fost oîmenii naibei, se vede cumcă nu au voit se știe de dorințele jidaniilor. Art. VII ce e drept l'au șters din constituția lor pentru că au voit se se arate ascultători față de hotăririle congresului din Berlin, însă în locul acestui articolu au pus alt articolu din 5 paragrafi prin care se determineză și preciseză naturalizarea strănilor între cari, se înțelege de sine, în prima linie sînt ovreii.

Allianța scupă foc asupra acestei substituirii în constituție, ea se vede a fi dorit și i-ar fi mai plăcut, ca camerele române se fi declarat acesta țēră de țēră jidovescă.

Între altele ne povestește acest raport despre pașii Alianței ce s'au făcut pentru a face presiune asupra României prin tôte puterile europene. Face amintire de publicațiunile apărute anume în acest scop: H. Prof. Bluntschli: „Der rumänische Staat und die gesetzliche Lage der Juden in Rumänien“ (Berlin 1879) eșită și în traducere franceza M. Ant. Canini „La vérité sur la question israelite en Roumanie“, Paris 1879, precum și în limba italiană. Amintesc mai departe de întervenirea societăților: Anglo-Jewish-Association și Alianța din Viena, la guvernele lor din Londra și Viena. Amintesc de refuzul guvernului nemțesc de a purtă sudii și decorății românești, și în urmă de interpelările făcute în acesta cauză în camerele din Italia, Germania și Ungaria.

În urma urmelor după ce constată cumcă tôte aceste încercări de presiunare au ramas fără de rezultatul dorit și camerele României n'au dat ascultare la dorințele lor, ci au mers după cum le-au comandat interesele țerei și al poporului, se mîngăie cu acea speranță cumcă poporul românesc, carele în massă este bun și tolerant va veni odată la convingerea cumcă s'a făcut mare neareptate ovreilor și atunci le va încuviința tôte drepturile ca cetățeni români.

(Va urmă.)

Dr. A. P. Alexi.

S A L O N.

Adunarea din Sighetul-Marmației a Societății pentru fondul de teatru român.

Puține adunări românești se vor fi ținut până acuma, cari să fi avut importanță mai mare și să fi făcut impresiune mai adâncă, decât adunarea din anul acesta a Societății pentru fondul de teatru român, ținută la 7 și 8 august în Sighetul-Marmației.

Numai cei ce cunosc condițiunile în cari trăiesc românii d'aici. său cel puțin au călătorit cât de puțin în aceste părți: pot să apretuiască însemnătatea acestei adunări.

Cu atât mai mare trebuie dară să ne fie bucuria, putând constata din capul locului, că adunarea acesta a avut un succes cât se poate de complet în actualele împrejurări.

Un public numeros s'a adunat, mai ales de prin Maramureș, precum din Sătmăr, Ugocia și părțile învecinate, ca să asiste la acesta srbătoare națională.

Adunarea, presidată de vice-președintele Societății dl V. Babeș, a ascultat cu plăcere raportul (Veți-l mai la vale. Red.) că fondul Societății s'a urcat aproape la 30 de mii florini. Vicariul român M. Kökényesdy a salutat adunarea în numele românilor din Maramureș. La finea ședinței prime Iosif Vulcan ceti un fragment din o dramă a sa.

După ședință se ținū un banchet splendid, la care luară parte mai toți oșpeții, dimpreună cu căpeteniile autorităților locale civile și bisericești, afară de comitele suprem, carele se escusă.

Firește, se pronunțară multe toaste. Vicariul Kökényesdy pentru regele și casa domnitore, protopopul Lazar pentru presidiul comitetului, Babeș pentru zelul național, Iosif Vulcan pentru oșpeți, Krisfalusy pentru frațietate; mai rostiră toaste dnii Petru Mihali, Ștefan Bilțiu, Jodi, Gabr. Mihali etc.

Musica cântă melodii naționale, și publicul se despartī vesel.

Séra la 8 ore se ținū un concert, după următorea programă: Cântecul Gintei Latine, cântat de corul vocal; Fantasie magiară, de E. Székely, executată pe pian de dșora Maria de Adda; Marș militar, de F. Schubert, executat pe pian cu patru mâni de dșora Alesandrina br. de Popp și de Aurel br. de Popp; O lacrimă, de N. Cornea, cântată de Vasilie Ivașcu, acompaniat de dșora Dorotea Mihalca; Declamațiunea; Tătarul, de V. Alecsandri, cântat de corul vocal.

Mai mare efect a făcut marșul militar, încât trebuī repetit. Dșora Alesandrina br. de Popp, în costum național, a fost o aparință foarte plăcută, și aplaudată cu frenesie, a fost acoperită de un torent de buchete.

Apoi începū balul, care se deschise cu „Ardelena” danțată cu multă însuflețire. Se jocă și „Romana” de vr'o 70 de părechi și de două ori.

Din cununa damelor mi s'a împărtășit următorele nume: dōmnele Paulina Mihali, Aloisia Minali, Aurelia Jurca, Elisabeta Mihalca, Lucretia Pavel, vėd. Várady n. Mihali, Iulia Marchiș, Elena Biltiu, Terentia Dessean, vėd. Pop n. Rednic, Bușița, Negrea n. Rednic, Ivașcu, Pop n. Chindriș, Kökényesdy etc. dșorele: br. Elena Popp, br. Alesandrina Popp, Maria Mihali, Iuliana Várady, Dorothea Mihalca, Silvia, Veturia și Aurelia Des-

sean, Valeria Marchiș, Elena Biltiu, Iustina Pop, Ana Huban, dșorele Salca, Elena Breban, Sofia Mihali, Irina Crișan, Elena Rednic, Etela Ciobaly, Maria Kökényesdy, Rosa Serbac, Maria Ciplea, Maria Dan. Kovács, Maria Ilniczky, dșorele Hollósy, Irina Batin, Emilia Rednic și altele multe.

Balul, la care luară parte și câteva familii ungurești, între alții și comitele suprem, dură până demineța la 7 ore.

La 9 ore din ți se și făcū, conform programei o excursiune la salinele dela Slatina.

La vr'o 60 de persoane, dame și bărbați, luară parte la acesta interesantă excursiune. Societatea fu primită cu afabilitate de dl director De Adam, care se cobori cu societatea jos în ocnă. Acolo societatea fu întimpinată de musica baieșilor, care intonă „Ardelena”.

Imposanta priveliște se potențā mult prin iluminarea electrică, ce se întrebunțēză de câtva timp în acel stabiliment.

Societatea petrecū aproape la două ore în saline, apoi se rentorse spre a asistā la ședința a două.

Despre ședința a două veți aflā împărtășiri în procesele verbale, cari se vor publicā în nr. viitor. Aici anticipām numai, că comitetul a trecut prin mare schimbare. Dl Alesandru Mocioni fu ales președinte onorar pe vecie, președinte se alese dl Iosif Hosszu, vice-președinte Iosif Vulcan, secretar dr. At. M. Marie-nescu, cassar George Szerb, membrii V. Babeș, Vas. Jurca și Damian Dragonescu.

Viitorea adunare generală se va ținē la Lipova în 6 și 7 august 1883.

După încheierea adunării familia Mihali intrunī la mēsa-i ospitală cea mai mare parte a oșpeților presinți.

Și cu acesta se încheiară solemnitățile acestei adunări.

Societatea pentru fond de teatru român.

Raportul comitetului

la adunarea generală din M. Sighet la 7 august 1882.

Cu inimă plină de bucurie ve salutām în acesta parte a patriei, frumósă și bogată de amintiri mărețe, onorabili membrii ai Societății noastre!

Bucuria noastră ne vine din două isvóre. Primul este, că ve vedem întruniți într'un număr atât de mare sub flamura acesta a culturii; al doile, că ve putem raportā despre un progres îmbucurător, ce Societatea noastră a făcut în puținii ani dela înființarea sa.

Cei ce lucrēză pentru culturā, probēză că țin cont de condițiunile de viață a unei națiuni. Cei ce pot să producā un rezultat multāmitor, se pot felicita.

Societatea noastră, care creēză un fond, din care să se pótā înființă un teatru național român, are asemenea o naltă problemă culturală.

Căci, ce este scopul teatruului? D'a fi un organ de frunte pentru poleirea gustului frumos, pentru respândirea moravurilor bune și pentru cultura limbei.

Teatrul este o oglindă, în care se reflectēză secōlii trecuți și în care ne vedem noi ęnșii-ne, cu tōte ęnsușirile bune și rele; o școlă în care prin exemplele presintate învățām a iubi virtutea și a desprētui pēcatul; un tribunal necorupt și drept, care pronunție fără cruțare verdictul seu.

După biserică și școlă, teatrul este cea mai importantă instituțiune culturală în o țerā.

Bărbații de frunte a tuturor națiunilor au recunoscut acesta de mult. Au și dat tot sucursul, pentru ca să se înființeze teatre în țările lor. Tote guvernele spriginesc acesta ideie. Nici nu mai este națiune, cât de puțin avântată pe calea civilizațiunii, care să n'aibă cel puțin un început de teatru.

Importanța și necesitatea teatrului național s'a recunoscut și s'a simțit și de către Români. Dorința de a-l avea, firește, s'a tradus întâiu în realitate acolo unde ei puteau dispune de mijlocele necesarii. La Iași se născu teatrul român în anii trei-deci ai secolului nostru, și primii lui conducători au fost: poetul Alesandri și artistul Millo. Amândoi și astăzi columnele teatrului național român. Mai în acelaș timp se făcură mișcări de asta natură și la București, unde Aristia și Heliade Radulescu se puseră în frunte.

Aici la noi iubirea teatrului național și dorința d'a vedea unul, numai prin asistarea la unele reprezentațiuni de diletanți s'a putut manifesta. La sfârșitul anilor șese-deci și la începutul deceniului trecut, trei trupe: a dnei Fanny Tardini și ale dlor Pascaly și Millo, veniră și pe la noi a ne delectă cu câteva reprezentațiuni. În timpul mai nou se pare a se forma și la noi o trupă stabilă.

Importanța cauzei și efectul produs de aceste trupe au deșteptat în publicul nostru și mai mult dorința s'avem și noi românii din acesta țară un teatru național. Dorința acesta s'a manifestat prin doi articoli ai lui Iosif Vulcan, publicați în „Familia”, la anul 1869 în nr. 29 și 30, sub titlul: „Să fondăm teatru Național!”

Spre a conduce acesta întreprindere și spre a se asigura mai bine succesul ei, în acei articoli s'a propus: „Să compunem undeva un comitet din bărbați de încredere, carele să fie însărcinat a primi ofertele din toate părțile”.

Proba, că acesta dorință a fost răspândită, este, că apelul n'a resunat în pustii. Abia s'a publicat, au și urmat îndată în aceeași fôie, ca echo, mai mulți articoli și alte împărtășiri de consimțire din diversele părți locuite de români.

Inteligența română din unele locuri nici nu așteptă înființarea unui comitet pentru administrarea fondului teatral, ci și începă a contribui pentru acest scop, arangiând baluri, concerte și reprezentațiuni teatrale.

Aceste manifestațiuni ale opiniunii publice îndemnară pe deputații români, cari se aflau atunci la dieta din Budapesta, ca — fără considerațiune la partid — să se n'trunescă și ca reprezentanți naționali să ia inițiativa unui început pentru realizarea dorinței naționale.

Se ținură trei conferințe, toate la dl George Mocioni. Una, prealabilă, către finea lui decembre 1869; două la 17 și 18 februarie 1870, la cari fu invitat și autorul articolelor numiți.

Resultatul acestor conferințe fu un apel către inteligența română din Budapesta. În acest apel, cu datul de 19 faur 1870, constatându-se, că „necesitatea înființării unui teatru național pentru românii de dincoace de Carpați se simte de întreaga națiune română”, se invită numita inteligență să ia inițiativa pentru realizarea ideii și spre acest scop să se n'trunescă la 28 faur. Apelul fu semnat de următorii domni: Antoniu Mocioni, George Mocioni, Alesandru Mocioni, Eugeniu Mocioni, Ion Eugeniu Cuc, Sigismund Popoviciu, Iosif Pop, dr. Aureliu Maniu, Vichentie Bogdan, Sigismund Borlea, Iosif Hodoș, Ladislau Butean, Basiliu Jurca, Lazar Ionescu, Petru Mihali, Demetriu Ionescu, E. B. Stanescu, V. Babeș și Iosif Vulcan.

Încă înainte d'a se întruni acesta conferință, de-

putații români puseră în discuțiune cestiunea înființării teatrului național român și în parlamentul Ungariei. La dezbateră budgetului ministeriului de interne pentru anul 1870, și anume la pozițiunea unde ministeriul ceru o subvențiune de 59,000 fl. pentru teatrul național unguresc din Budapesta, deputatul Hodoș propuse să se voteze un ajutor de 200,000 fl. și pentru înființarea unui teatru național românesc. Deputații Babeș, Borlea, Cuc, Alesandru Mocioni și Stănescu spriginiră acesta propunere. Alții nu.

La conferința convocată pe 27 faur se adună un public numeros. Președinte fu aclamat dl Gavril Mihali, jude la tribunalul suprem, ier secretar Iosif Vulcan. Făcându-se istoricul cestiunii, conferința recunoscu unanim necesitatea, decise a lua inițiativa pentru realizare și alese o comisiune de 5 membri, care să facă un program în privința asta. Membrii ai comisiunii se aclamară dnii: V. Babeș, Iosif Hodoș, Petru Mihali, Alesandru Mocioni și Iosif Vulcan.

Comisiunea acesta terminându-și lucrarea, o presintă în a doua conferință, ținută la 28 martie. Punctul principal al programei fu: Să se formeze o Societate pentru crearea unui fond spre a înființa un teatru național român. Spre acest scop se propuse și conferința primi să se esmită o comisiune de 5 membri, care să elaboreze un proiect de statute, să-l publice în diarele române și la trei luni după publicare să convoce o adunare constituitoare la Deva. Dar și pân' atunci, comisiunea constituindu-se în comitet, avea să emită un apel către publicul românesc, esplicând mai pe larg intențiunea acestei întreprinderi, să primescă ofertele și să le administreze. Ca membrii ai comitetului se aclamară numiții 5 membrii ai comisiunii.

Comitetul se constituî în 5 aprilie 1870, alegându-se președinte dr. Iosif Hodoș, secretar Iosif Vulcan, însărcinându-se acest din urmă interimal și cu agendele cassarului. Comitetul îndeplini primul act al îndatoririi sale, adresând la 7 aprilie 1870 un „Apel către publicul românesc” să îmbrățișeze cu căldură acesta ideie. Apoi compuse un proiect de statute, îl publică la 6 julie aceluiaș an și pe trei luni după publicare convocă adunarea constituitoare la Deva pe zilele de 4 și 5 octombrie.

La acea adunare, ținută sub presidiul lui dr. Iosif Hodoș, comitetul făcu istoricul cestiunii, presintă proiectul de statute și constată, că pentru scopul Societății s'au și făcut oferte în suma de 3070 fl. și 597 fl. 4 cr. în bani gata. Adunarea luă act cu bucurie de întreprinderea făcută, care mai fu salutată și prin 14 depeșe de felicitare din diverse părți. Iosif Vulcan ceti discursul seu intitulat: „De ce voim s'avem un teatru național”. Apoi luă cuvântul președintele Hodoș și ceti: „Relațiunea sa despre teatru în țările române”. În ședința a doua statutele se votară și pe temeiul lor Societatea se constituî interimal. Comitetul se compuse astfel: președinte dr. Iosif Hodoș, vice-președinte dr. Alesandru Mocioni, cassar V. Babeș, secretar Iosif Vulcan, membrii Alesandru Roman, Petru Mihali și dr. Iosif Gall. Societatea fu invitată a-și ține viitoarea adunare generală la: Abrud, Baia-de-Criș, Sătmar, Oradea-mare. Se primi Sătmarul.

Prima afacere a comitetului Societății fu d'a subșterne statutele la guvern spre întărire. Acesta, prin ministeriul de interne, le-a întărit cu unele modificări stilare la 10 maiu 1871 sub nr. 8491. Adunarea din Sătmar, care nu se pută ține decât în anul următor 1872, la 1 și 2 maiu, adoptă acele modificări și astfel Societatea se declară definitiv constituită.

Acesta adunare a fost presidiată de dl Alesandru Roman, membru al comitetului. În ea s'a raportat, că fondul Societății în bani gata s'a urcat la 2909 fl. 62

cr. și că dl V. Babeș — împedecat de multe alte afaceri — neputând să primescă să îndeplinească funcțiunea de cassar, aceea s'a lăsat de cătră comitet interimar în sarcina secretariului, ceea ce aprobă și adunarea, prelungind însărcinarea până la viitoare adunare generală. În această adunare Iosif Vulcan ceti o lucrare a sa intitulată: „Schițe din istoria teatrului“.

În acelaș an, la 11 și 12 novembre, se mai ținut o adunare generală, la Timișoara, sub presiunea ad hoc al dlui dr. Paul Vasiciu. În această se constată, că fondul s'a urcat la 3584 fl. 44 cr. Iosif Vulcan ținut un discurs cu titlul: „Limba și scena“.

Adunarea viitoare se ținut la Caransebeș, în 27 și 28 aprilie 1873, sub presiunea dlui vice-președinte dr. Alesandru Mocioni. Până la această fondul numără: 4607 fl. 33 cr., care scoțându-se din alte institute, se aședă la „Albina“ din Sibiu, cu condițiuni mai avantajoase. În această adunare dl dr. At. M. Marienescu ceti o disertațiune a sa: „Despre datinele populare în literatura dramatică“, ier dl Ion Becinégă declamă poema sa alegorică: „Mirésa veduvită“. Espirând mandatul de trei ani al comitetului, acesta se reconstituie astfel: Președintele Hodoș rugând adunarea a-l dispensă dela funcțiunea de președinte, se alese președinte: dr. Alesandru Mocioni, vice-președinte Petru Mihali, cassar Ioan cav. de Pușcariu, secretar Iosif Vulcan, membrii: Vinc. Babeș, Ales. Roman, dr. Iosif Hodoș.

Adunarea din 1874, la 26 și 27 septembrie, se ținut în Oravița sub presiunea ad hoc al dlui dr. At. M. Marienescu. În calitate de cassar substituit funcționă încă tot secretarul, carele raportă, că fondul se urcă la suma de 5770 fl. 1 cr. Trei membri ținură disertațiuni. Dl Elia Traila: „Faceți teatru, Români!“ — dl Simeon Manguca: „Despre însemnătatea botaniceii la poporul român“, — și dl dr. At. M. Marienescu un capitlu cu titlul „Saturnalia“ din scrierea sa „Sărbătorile romane vechi din imperiul roman“.

La anul 1875, în adunarea generală din Reșița, la 4 și 5 octombrie, fiind președinte ad hoc dl Iuliu Petric, noul cassar dl Ioan cav. de Pușcariu raportă urcarea fondului la 6533 fl. 40 cr. În această adunare comitetul propuse și adunarea primi unele modificări în statutele Societății și anume, ca taxa de membru fondator să se reducă dela 500 fl. la 100 fl. în bani séu în obligațiuni de stat cari garantéză 5%, ca cei ce plătesc 50 fl. să se înscrie ca membrii ordinari pe viêtă, ier taxa anuală să se scărésacă dela 6 fl. la 5 fl. și tot ênsul să se considere ca membru numai pe timpul pentru care ș-a plătit cotisațiunea anuală. Prin aceste modificări de o parte s'a ușorat posibilitatea d'a se puté face cineva membru; de alta, s'a evitat eventualele procese pe cari Societatea trebuia să le aibă cu acei membri, cari nu ș-ar fi respuns taxa anuală pe trei ani, conform deobligamentului de pân'atunci din statute. Se cetiră trei disertațiuni: Iosif Vulcan: „Despre literatura noastră dramatică“, — dl Ioan Marcu: „Despre necesitatea și datoría d'a ne cultivă limba“, — și dl Ioan Becinégă: „Despre însemnătatea asociațiunilor noastre“.

Statutele modificate și întărite de ministeriul de interne cu unele adause din partea sa, la 3 iuliu 1876 sub nr. 29,243, se presintară în adunarea generală de la Lugoș, ținută la 15 și 16 octombrie 1876 și presiudată de dl președinte dr. Alesandru Mocioni. Până la aceea adunare fondul se urcă la 8881 fl. 24 cr. Se decise, că în § 4 al statutelor să se intercaleze, că membrii fondatori pot fi și aceia, cari dau hârtii de valóre ce produc 5% anuale. Iosif Vulcan ceti lucrarea sa: „Pregătiri la înființarea teatrului național“. Espirând trei ani, comitetul se reconstituie astfel: președinte dr. Alesandru Mocioni, vice-președinte Iosif Hosszu, cassar

Ioan cav. de Pușcariu, secretar Iosif Vulcan, membri V. Babeș, Petru Mihali, Ales. Roman.

La adunarea generală următoare, în Abrud, la 15 și 16 iulie 1877, presiudă ad hoc cavalier Simeon Balinth. Se presintară ierăș statutele aprobate de nou prin ministeriul de interne la 13 febr. 1877 sub nr. 6787. Fondul eră de 11,598 fl. 42 cr. Iosif Vulcan ceti o lucrare a sa: „Teatra ambulant“.

La Alba-Iulia, în viitoare adunare gen., la 17 și 18 nov. 1878, funcționând ca președinte ad hoc dl Ioan Pipoș, fondul numără 13,622 fl. 14 cr.

Adunarea din Blaș la 20 și 21 septembrie 1879, fu presiudată de dl membru al comitetului V. Babeș. Fondul eră: 14,791 fl. 46 cr. Iosif Vulcan ceti o schiță: „Despre umorul poporal român“. Cassariul, dl Ioan cav. de Pușcariu cerend să fie dispensat de ducerea agendelor cassariale, comitetul se compuse astfel: președinte dr. Alesandru Mocioni, vice-președinte V. Babeș, cassar George Szerb, secretar Iosif Vulcan, membrii Iosif Hosszu, Ioan cav. de Pușcariu și Petru Mihali.

Urmă adunarea generală din Sibiu, la 17 și 18 octombrie, presiudată de vice-președintele dl V. Babeș. Fondul numără: 16,491 fl. 18 cr.

De aici până la adunarea din Baia-mare, la 7 și 8 august 1881, presiudată de dl vice-președinte V. Babeș, fondul crescú gigantic. Aici adeca se raportă deja despre 25,821 fl. 36 cr. Cu această ocaziune Iosif Vulcan ceti studiul seu: „Despre satira poporală română“.

Și astfel am ajuns până la adunarea presinte.

Scopul acestor schițări a fost d'a îndeplini hotărîrea adunării din Sibiu, care invită comitetul să presinte la una din viitoare adunări generale Analele Societății noastre. Am fost de părerea, că vom satisface acea decisiune, de cumva în formă de raport vom presintă la această adunare istoricul Societății, însemnând numai actele de frunte.

Ș-acum urméză să raportăm despre activitatea comitetului dela cea din urmă adunare generală și până astăzi.

În puține cuvinte se resune această activitate: Am administrat fondul Societății. Acesta în anul trecut a crescut cu 1893 fl. 17 cr. Întregul nostru fond astăzi numără 27,714 fl. 53 cr.

Acăsta, după raportul cassarului. Observăm însă, că în acesta nu s'au putut introduce interesele pe un an după capitalul depus la „Albina“, căci prin un incidinte postal, arătarea institutului numit a sosit după încheierea socótelor. Conform acelei arătări (vedi ?) interesele memorate și deja capitalisate fac 842 fl. 11 cr. Asemene cupónele curente după acțiunile dela „Albina“ și „Transilvania“ n'a intrat în acest raport, pentru a nu se confundă cu cele de an, cari estimp a intrat. Aceste represintă suma de 800 fl. Prin urmare capitalul întreg și real al Societății noastre este ađi 29,356 fl. 64 cr. Mai avem subscrieri obligative dela adunarea de an în suma de 300 fl., pe cari comitetul nu le-a introdus în capital, nefiind făcute după forma recerută. Prin urmare capitalul nostru este aprópe de 30 mii fl.

Ietă, onorabilă adunare generală, rezultatul activității acestei Societăți dela înființarea sa și pân'acuma, în timp de 12 ani! Sântem încă departe de scopul final, dar am trecut deja hotarele speranței și n-am creat la început. Fondul nostru creșce încă mai iute, decât cum am fi putut crede. Totuș it sé combatem mari greutăți, mai avem încă să nãm lupte grele: dar succesul ne și îmbărbătează.

Grație zelului unor fii buni ai națiunii și grație ilustrei familii Mocioniane, care singu

copul
n-am
totuș
it sé
nãm
tre;
con-

tribuit aproape a treia parte a capitalului nostru: viitorul întreprinderii noastre este asigurat!

Cu acesta dulce convingere, comitetul are onorea a depune în mâinile Dv. onorificul seu mandat, care espiră tocmai la această adunare!

Iosif Vulcan
secretar.

V. Babeș
vice-președinte.

E c h o.

Doi tineri se judecau mergând pe drum, se dă păgubașului paralele înderept ori ba, de i-ar bate norocul se găsească un milion de fl.

— I-aș mai dá pe cea lume, — dișe unul, — de aș ști că i-a pierdut Rothschild; decă i-ar fi pierdut un biet țiler sărac însă, i-aș duce omeneșce acasă.

*

Un fecior de țeran ce șciá câteva buchi dela dascălul din sat, întorcând ca Zugführer din cătănie, merse la joc în sat, îmbrăcat în haine nemțești.

— Măi Pantilie! — îl agrăi un fecior din sat, — cine te a pus se aduci haine d'elea din cătănie, când se vor strică cu ce se le petețești? caută să cernescă mâta pânză!

*

— Măi țigane, ție ți-va fi fôme.
— Ba nu mi e sete cocône!

*

— Rușine se-ți fie om de nimic, se vi acasă beat în puterea nopții, după ce ai bătut toate crișmele. Oh, ce bătaia lui Dđeu pe mine, se fi secat capul dela mine când te-am luat de bărbat. Uite, și nici că-ți pasă! Nu-ți vine se intri în pământ? — dișe o femeie c'o gură ca o brișcă cătră bărbatul ei ce venise ca leuca dela crismă.

— Adă dar chieia pivniței! — răspuse el voinđ se-o asculte.

*

— Măi țigane, ști tu fluera a pagubă?
— Ba Rumânică!
— S'a innecat tatăl teu măi!
— (Fluera țiganul) Auleo și pipa mea-i la el!

Î n s t u p i n ă.

— La ilustrațiunea de pe pag. 369. —

Chipul, ce comunicăm cetitorilor noștri în nrl de față, infățișează o frumoasă idilă dela țără.

O țerancă, fătă tinără și frumoasă, întorcând dela fên din grădină și intrând în stupină se vedă nu cumva a roit vre-un stup, o cuprind gânduri dulci în amarăciunea lor, gânduri tainice și neînțelese ce o pórta pe aripi de dor în calea unui vis ce a avut, ori a unui ideal, ce tinerețele pe nesimțite rasădesc în inimi curate.

Uitată și cufundată în sufletesca contemplare a aceluia ideal stă dênșă în stupină; de pe partea ei însă ar puté roí toți stupii, căci ochii privesc dar nu ved, urechile n'aud, și sufletul e pribég.

P.

Literatura si arte.

Date privitoare la Istoria Românilor culese de docsiu Hurmuzachi, publicate sub auspiciile Ministeriului cultelor și instrucțiunii publice din România în această însemnată colecție a apărut acum vol. I care cuprinde epoca foarte interesantă de la 1649. Vol. mare în quart cu 708 pag. Bu-

curești 1882. Până acuma au mai apărut încă trei volume și anume al V, VI, VII.

„Lira Sionului“, colecție de versuri ocazionale pe la sărbători; „Colindele lui Trăian“, poezii cuprindând întâmplările Românilor dela 105—274; și „Doinele țiganului“, poezii glumete, vor apăre toate trei, în editura dlui A. Boca în Velker per Maros-Ludas, Mező Záh. Autorul deschide abonament până la 1 septembrie cu prețul de 1 fl. pentru toate trei. Venitul jumătate e destinat pentru edificarea bisericeii din loc. Tot la dênșul se găseșc de vênđare „Lacrămi funebrali“ și „Panorama lunei trecătore“ (iertăciuni), prețul 80 cr.

„Elemente de poetică română“. În usul tinerimei gimnaziale și preparandiale, compusă de Ioan Lazariciu profesor. Sibiu 1882. În editura librăriei W. Krafft. Ietă o carte de școlă, a cărei lipsă a simțit-o școlele noastre, și fără de care gustul tinerimei noastre se înstrăinează dela frumosul înțeles pe româneșce.

„La Livorno, în Italia, între alte publicațiuni literare va apăre în editura Francisc Vigo și „Poesii române traduse în limba italiană“ adnotate de Sigismund Friedmann și Etori Taci, o antologie, care cuprinde atât poezii alese din cei mai buni autori, cât și balade populare luate din colecțiile tipărite până acuma. Primim cu vie plăcere dovêda de interes ce arată frații noștri Italiani pentru literatura noastră, și avem încredere că nu peste mult, și operele româneșce vor trece hotarale patriei la alte poporă culte cum au trecut a Rușilor, Polonilor și a Ungurilor de exemplu, căci numai așa va puté prosperă și sôrtea literaților români, după ce opere de valóre noi români nu le șcim prețui și încuragiă, ier literații noștri i nevoim se și caute scăparea în alte meserii.

Poesii româneșce traduse în nemțeșce. „Das Magazin für die Litteratur des In- und Auslandes“ din Leipzig în nrl ei dela 29 iulie a. c., aduce traducerea alor cinci poezii populare din colecțiunea dlui Alecsandri de E. v. Bothmer; asemenea o poezie de dl Alecsandri și alta de Iacob Negruzzi traduse de L. V. Fischer, toate reproduse foarte bine în limba germână. Datorim mult acelor domni, cari fac cunoscută popoarelor culte fru-

Điaristic

„Mahmudia“, apare în Mahmudia, județului Ialomița pe săptămână, apărând interese locale. — „Plugarul“ care va apăre interesele nesocotite de toate ministerele ale plugarului. Le urăm vieță îndelungată.

C e e n o u ?

Hymen. Dl inginer Ioan Cornea și dragălașa dșoră Petronela Misiciu, au serbat cununia dlor duminică în 6 august la Arad. Le dorim ani mulți și fericiți.

Balul studenților academici din districtul Năsăudului se va arangia ca în toțiani la 18 august în Năsăud, otelul „Rahova“. Venitul curat e destinat întru ajutorarea studenților academici din acel district, lipsiți de mijloce.

Regimentul românesc nr. 31 numit Mecklenburg-Strelitz, din Sibiu, a primit ordinul se sté gata de plecare. După cum se crede el va merge la Viena, unde va rămâne în garnisonă. Gazetele din Sibiu își esprimă părerea de rău, e îmbucurător însă, că regimentele româneșce sânt astfel destinate. Adevărat că e o plăcere a vedé câte-o companie de români ca brađii trecând cu musica militară pe stradele Vienei de sentinelă la palatul imperial, ori un regiment întreg la o defilare pe „Schmelz“, un câmp larg lângă Viena.

Știre tristă dela frații din România. Cetim cu multă părere de rău următorul anonț în „Râmni-

cul": „Sunt vre-o de ce zile „Râmnicul“ a anunțat: Aflăm că în curând va apăre în Râmnicu-Sărat, gazeta „Cădelnița“ cu redacția la prefectură. Scopul ei va fi cădelnițarea faptelor marelui om ghe-ghincolo. Aspirațiunile ei vor fi adormirea întru credința binelui și onestului a tot ce nu e Român din Ardeal. Și idealul ei: ocuparea tuturor funcțiilor publice cu frați întru gheșeft patriotic de dincolo. Ier drept devisă va avé: minciuna, hoția și ignoranța“. Acesta gazetă, a apărut, însă fiind că nu a voit să ne lase onórea de a fi anunțătorii ei, și-a schimbat numele. Ea se intitulésă „Curierul Râmnicului“. Scopul însă, aspirațiunile, idealul și devisa, rămân neschimbate“. (Destul de trist! Red.)

Squaruri la Academie. „Gaz. de Roumanie“ spune, că ministerul cultelor și instrucțiunii publice în România, a hotărît se deschidă squaruri (grădini) în cele două părți laterale ale palatului Universității. Într'unul din aceste squaruri se va ridică bustul de marmură al prințului Mateiu Basarab, și în celalalt bustul prințului Vasile Lupu. Dl sculptor Stork este însărcinat cu executarea acestor două busturi. În fundul squarurilor, sub un acoperiș, vor fi espuse diferitele petri cu inscripțiuni precum și toate basreliefurile vechi, găsite în țeră și cari se află acuma într'una din sălile museului.

Limba română în Rusia. Un diar rusesc publică șcirea că consiliul județan din Cherson a cerut ministeriului instrucțiunii publice din Petersburg permisiunea, ca în școlele din satele românești să se predea în limba română, de ore-ce poporațiunea neșciind limba rusă, instrucțiunea e imposibilă. Ministrul a aprobat cererea. E mai bine în Rusia ca la noi.

Charta școlelor. „Gaz. de Roumanie“ spune, că ministerul instrucțiunii publice va publică în curând o chartă a României, în care se va arată prin diferite culori numărul școlelor primare și secundare din fiecare district.

Capela română din Paris a fost autorizată să primescă suma de 40,000 lei ce i-a fost oferită de municipalitatea locală ca titlu de despăgubire fiind pusă pe lista clădirilor cari se dărimă pentru utilitate publică.

Marta trecută s'a făcut, la Paris, împărțirea premiilor în facultatea de drept. Printre numele celor premiați găim acelea ale dlor Ionescu și Romniceanu, care au avut o mențiune onorabilă pentru tesele de doctorat.

Mijloc d'a pastră mirosul de trandafiri. Ia un vas de sticlă, care se se pótă bine închide c'un capac. Pune pe fund un strat de sare uscată și pisată, apoi un strat de foi de trandafiri din cei mai mirositori, apoi ier un rând de sare și altul de foi până se umple borcanul, astupă vasul cât se pótă de bine și pune-l la un loc uscat și nu pré cald. Când soseșce iernea, e destul a se destupă borcanul într'o casă ca să fie îndată plină de deliciosul miros de trandafir.

Au murit: *Leona Rusu*, soția dlui Andreiu Rusu oficiant la telegraf în Seghedin la 21 iulie în etate de 23 de ani. — *Ioan Neagu*, învățator în St. Petru, a murit mórte nenaturală în urma unui rămășag cu Dumitru Pop din Almașul deșert la Cristurul sêcuiesc, unde mai mulți învățatori sunt adunați la cursul de veră de limba magiară. Cercetarea decurge.

Cronica lumei.

Flammarion, cunoscutul astronom frances, a cărui opere mai mult sunt productul unei inchipuirii vii,

de cât ale unei reci-cercetări, în nrl din urmă a jurnalului seu astronomic a suprintins lumea c'o descoperire peste măsură suprinďetóre. Se înțelege, fiind descoperirile la depărtări nemăsurabile, avem trebuință de o mare dosă de credulitate. După isvorul amintit, pe suprafața stelei Marte se găseșc canale drepte în lungime de câte 1000—1500 kilometri, cari împreună mările de pe acesta stea. Aceste canale uriașe, pe lângă cari cel dela Suez nu e de cât o jucărie, le-ar fi descoperit institutul de observație din Milano, și revista lui Flammarion „Revue astronomique mensuelle“ aduce și mapa acelora. Un engles flegmatic Mr. Procter a fost deja în stare a descoperi, că aceste canale sunt munca mânilor omenești.

O căsătorie. Dra de Rothschild, sora ducesei de Grammot, ia în căsătorie pe principele de Wagram. Zestrea ei este de un milion și jumătate. Căsătorindu-se, dra de Rothschild, se lapedă de religiunea mosaică.

Deslegarea ghicitei de semne din nr. 27:

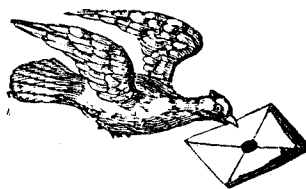
Dacă stau în cugetare
Că-n acesta lume mare,
Ce e mai fărmeător?
Eu mi-aduc aminte 'ndată
De gurița ta 'nlocată
Ânger dulce 'ncântător.

Și se cuget cumcă ore
Pe pământ și pe sub sóre,
Ce am eu mai scump odor?
De-aș trăi un secul mare,
Tot la tine-aș cugetare,
Ânger dulce 'ncântător.

Iosif Vulcan.

Bine au deslegat-o dómnele și domnișórele: Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Elena Zacharia n. Daminescu, Silvia Tamașdan, Eufemia Duma, Emilia Pop, Carolina Covaciu n. Muntean, și dl B. O. Popescu. Premiul s'a câștigat de dșóra Emilia Pop.

Poșta Redacțiunii.

Dlui I. T. M. în Világos. Cei cu Mitrea? vine?

Dlui E. P. în Viena. Așteptăm. Salutare.

Un suflet nacagit... Cúm păcate nu a fi năcăgit, decă-l chinușci cu astfel de rime trase de pěr?

Se se publice cu tot pretiul și

Ve... Cu tot prețul, nu se pótă!

Poeti nationali n'avem. Dta încă ești de prisos!

Versurile: La Rosa, Tu de-atunci, Moment de distracțiune, Amicilor, O sêră, Idealul, nu se admit.

La mai multi abonanti. Nrii reclamați s'au espedat.

Călindarul săptămânei.

Điua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Duminecă	1	13	Scot. c. † și 7 Muc.	4 44	7 25
Luni	2	14	Aducerea móst. S. St.	4 45	7 23
Martți	3	15	Cuv. Păr. Isachie.	4 46	7 21
Mercuri	4	16	S. S. 7 Coc. d. Efes.	4 48	7 19
Joi	5	17	M. Eusignie.	4 49	7 17
Vineri	6	18	(†) Schimb. la fatia.	4 51	7 15
Sâmbetă	7	19	M. Dometie.	4 52	7 13

Proprietar, redactor respunďător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală nr. 274.